

Mr sc. Amra Imširagić

Mr sc. Saša Delić

Azemina Imširagić, profesor

PRIMJENA KOMPJUTERA U NASTAVI GRAĐANSKOG OBRAZOVANJA-POMOĆ UČENICIMA OŠTEĆENOG SLUHA

*„Ako
djeca ne mogu da uče
onako kako ih podučavamo,
onda je naša odgovornost da
ih podučavamo
na način koji mogu da uče“*

Sa prezentacije-Korak po korak

Sažetak

Informatička tehnologija integrirana u razred i nastavnu svakidašnjicu pruža niz mogućnosti koje mogu promijeniti učenje te unaprijediti mogućnost podučavanja. Nova obrazovna sredina kao takva mijenja sve aspekte nastave za čije izvođenje, u novim uvjetima, nastavnice/nastavnici trebaju biti adekvatno educirani. Oni u svojem radu trebaju kombinirati obrazovnu tehnologiju s različitim stilovima učenja. Suvremena nastava podrazumijeva upotrebu računala i obrazovnih kompjuterskih softvera. Nastava pomoću kompjutera nedovoljno je zastupljena u obrazovanju učenika oštećenog sluha. Da bi se uspješno realizovala, neophodno je da nastavnik vodi računa o mentalnim, psiho-fizičkim sposobnostima učenika oštećenog sluha. Osavremenavanje nastavnog rada primjenom kompjutera u obrazovanju učenika oštećenog sluha ima veliku efikasnost u usvajanju znanja i kompetencija te ima pozitivan uticaj na kvalitet znanja. Ovaj rad je podijeljen u dva poglavlja: prvo se bavi teorijskim postavkama primjene računala u nastavi građanskog obrazovanja učenika oštećenog sluha, a drugo poglavlje praktički prikazuje mogućnosti primjene kompjutera u nastavi građanskog obrazovanja.

Ključne riječi: kompjuter, nastava građanskog obrazovanja, učenici oštećenog sluha

Apstrakt

Creative teachers are now being prepared for the challenges of 21 century. Modern teaching involves the use of computers and educational computer software. Teaching with computers is not sufficiently represented in the education of students with hearing impairment. To be successfully implemented, it is essential that the teacher takes into account the mental, psychological and physical abilities of students with hearing impairment.

Modern teaching using computers in education of students with hearing impairment has a high efficiency in the acquisition of knowledge, and has a positive impact on the quality of knowledge. This paper is divided into two sections: the first deals with the theoretical application of computers in teaching biology students with hearing impairment, the second chapter shows the practical possibilities of application of computers in teaching biology.

Keywords: computers, biology classes, students with hearing impairment.

UVOD

Razvojem informacijske tehnologije svakodnevno se mijenja svijet kakav poznajemo. Savremeno društvo teži za globalnim znanjem, pravovremenim informacijama, kao i povezivanjem usvojenih znanja sa primjenom u svakodnevnom životu. Sve navedeno ukazuje na nedostatke tradicionalne nastave i neophodnosti primjene novih tehnologija u obrazovanju učenika oštećenog sluha.

Da bismo ilustrirali značaj kompjutera ne samo za učenike oštećenog sluha, nego i za sve osobe sa posebnim potrebama, navešćemo primjer Stivena Hokinga, fizičara. On je bolovao od bolesti motornih neurona i bio vezan za invalidska kolica. U njegovoj bolesti najbolji prijatelj bilo mu je kompjuter. Kompjuter mu je pružao pomoć u kretanju invalidskim kolicima, čitanju, pisanju (Čop i Topolovec, 2009).

Primjena savremenih informacionih tehnologija u obrazovanju učenika oštećenog sluha ima veoma veliki značaj. Djeca oštećenog sluha u odgojno-obrazovnom procesu nailaze na poteškoće koje su drugačije od onih na koje nailaze djeca koja čuju. Djeca oštećenog sluha u školu ne donose mnoga znanja, vještine i navike koje donosi djeca koja čuju. Kod djece

oštećenog sluha u procesu upoznavanja sa nekim predmetom nije dovoljno usmeno tumačenje kako kod djece koja čuju, već se pored verbalnog tumačenja koriste i drugi čulni analizatori (vid, opip, osjeti za toplo- hladno...). U obrazovanju učenika oštećenog sluha rad se zasniva na iskorištavanju sačuvanih osjeta što nastavu čini kompleksnijom. Zbog posljedica koje oštećenje sluha ostavlja na području govora, mišljenja, emocionalno-socijalnog razvoja sa ovom djecom neophodno je u nastavi primjeniti kompjuter (Radić-Šestić i Žigić, 1996). Dobar nastavnik nikada ne prestaje tražiti nove načine prenošenja znanja koji će omogućiti učenicima oštećenog sluha lakše i brže usvajanja novih znanja. Ono što nastavnicima omogućava bolje prenošenje novih znanja učenicima oštećenog sluha pruža upravo savremena tehnologija (Radić-Šestić, Radovanović i Žiga, 2007).

Dostignuća komunikacijsko-informacijske tehnologije moguće je primjeniti u obrazovanju učenika oštećenog sluha na više načina: uvježbavanjem izgovora glasova, riječi, rečenica, uvježbavanjem čitanja i pisanja, usvajanjem novih znanja iz svih nastavnih predmeta kada god mogućnosti nastavnicima dozvoljavaju.

U radu ćemo nastojati teoretski obraditi problematiku primjene kompjutera u nastavi građanskog obrazovanja te ponuditi model za konkretnu primjenu u nastavi građanskog obrazovanja uz poznavanje najosnovnijih računarskih programa, u ovom slučaju Power Pointa.

1. Primjena kompjutera u nastavi učenika oštećenog sluha

Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije izmijenila je koncepciju dosadašnjeg rada u obrazovanju. Stvoreni su drugačiji uslovi rada u školi u kojima se tradicionalna nastava ne može više izvoditi da nastavnik i knjiga budu primarni izvori usvajanja novih znanja.

Zahtjevi savremenog društva za globalnim znanjem jedinstvenim standardima, pravovremenim informacijama, mogućnostima povezivanja stečenih znanja i iskustava na univerzalnom nivou ukazuje na nedostatak tradicionalne obrazovne tehnologije i neospornu potrebu za novim tehnologijama učenja u obrazovanju.

Primarni cilj primjene kompjutera u obrazovanju učenika oštećenog sluha je formulisanje novih metoda za unapređivanje procesa prenošenja znanja iz različitih nastavnih područja, primjenom principa očiglednosti.

Trachtenberg (1986) smatra da kompjuteri imaju trostruku ulogu u edukaciji, koriste se kao:

1. Sredstvo za učenje-koje uključuje programirani materijal nastavne oblasti, učenikov odgovor ili reakcije, evaluaciju učenikovih reakcija-odgovora i određivanje naredne oblasti učenja;
2. Sredstvo za obradu teksta koje kao organizovana i programirana baza podataka, povratne informacije i kalkulator;
3. Sredstvo za učenje posebnih programa neophodnih nastavnicima i učenicima koji olakšavaju manipulisanje tekstom, tabelama, grafikonima i slikama: Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel itd.

Primjenom kompjutera u nastavi stvoreni su drugačiji uslovi rada u školi. Uloga novog većeg informacijskog okruženja je postala bitnija i značajnija, a sama škola će biti modernija i uspješnija ukoliko nastavnici, kao direktni izvođači nastavnog procesa, budu spremniji i odlučniji u sprovođenju informatizacije nastave.

U odgojno-obrazovnom radu sa učenicima oštećenog sluha, neophodno je nastavu organizovati uz pomoć kompjutera i kompjuterskih programa jer očiglednost pospješuje verbalno pamćenje i omogućava učenicima oštećenog sluha da u toku usvajanja novih znanja preostalim čulnim organima zahvataju objektivnu stvarnost. Znanja u nastavi građanskog obrazovanja stižu se čulom vida i sluha, odnosno jedinstvom vizuelnog i auditivnog lakše se vodi do spoznaja nego da se pokuša samo vidom, odnosno čulom sluha. Raznovrsne slike, animacije mogu pomoći učenicima oštećenog sluha da shvate veoma složne apstraktne pojmove. Dobro organizovana i pripremljena nastava uz pomoć kompjutera, multimedijalnih CD-ova, upotreba Pointa, Interneta može im pomoći u savladavanju nastavnih znanja. Imajući u vidu ovu činjenicu, jasno nam je koliki je značaj primjene kompjutera i savremenih informacijskih tehnologija u obrazovanju učenika oštećenog sluha.

U obrazovanju učenika oštećenog sluha usvajanje novih znanja uz primjenu kompjutera ostvaruje se dvosmjernom komunikacijom i to:

- a) učenika sa kompjuterom;
- b) organizacijsko-kreativnim aktivnostima nastavnika.

Kada nastavnik kreira nastavni proces uz primjenu kompjutera mora imati u vidu da li je kod učenika primarno oštećenje sluha ili su u pitanju kombinovane smetnje što je veoma važno.

Najvažnije je da upotreba kompjutera i adekvatnog računalskog programa bude u skladu sa intelektualnim, psiho-fizičkim mogućnostima učenika oštećenog sluha. Na ovaj način podstičemo ne samo lakše usvajanje znanja, nego poboljšavamo govor, pismeno izražavanje odnosno komunikacijske sposobnosti učenika. Primjena računara u obrazovanju učenika oštećenog sluha omogućila je uvođenje efikasnijih metoda za prenošenje i usvajanje znanja.

2. Računar u nastavi građanskog obrazovanja

(praktični dio)

Praktični dio ovog rada sastoji se od pripreme za čas građanskog obrazovanja za učenike oštećenog sluha.

2.1. Prikaz pripreme za čas

Pitanja od kojih se kviz sastoji raznovrsni su kao i odgovori. Ova raznolikost proizilazi iz namjere da svako pitanje bude drugačije te da motivišu učenikovu pažnju i mišljenje.

UČENICI ĆE MOĆI:

1. naučiti rješavati sukob nenasilnim putem
2. podržati različitost te uvidjeti sličnost među ljudima
3. osmisliti vlastite prijedloge za podizanje svijesti o raznim oblicima nasilja među učenicima.
- 4.

Uvodni dio časa

Pripremili smo papiriće različitih boja: crvena, žuta, zelena, crna. Učenici će se podijeliti u parove, obzirom da razred broji 8 učenika oštećenog sluha. Izabraće jednu boju koja po njihovom mišljenju simbolizuje nasilje (npr. plava zbog modrica, crna zbog tuge i sl.). Učenici će imati pet minuta da objasne šta za njih predstavlja nasilje, a zatim će izložiti zajedničke zaključke).

Glavni dio časa

Centralni dio časa treba da traje 30 minuta, obzirom da je čas u Centru za obrazovanje učenika oštećenog sluha traje 40 minuta.

Artikulacija časa sastoji se iz sljedećih etapa:

1. stvaranje uslova za obradu nastavne jedinice
2. prezentovanje i usvajanje novih znanja
3. samostalan rad učenika
4. provjera rezultata rada.

Čas ćemo izvoditi u informatičkom kabinetu. Učionica mora imati projektor za izvođenje prezentacije kao i grupni aparat za rehabilitaciju slušanja i govora. U obradi novih nastavnih jedinica pored usvajanja znanja kod učenika oštećenog sluha radi se na rehabilitaciji slušanja i govora, bogaćenju riječnika, korigovanju nepravilnosti izgovora (glasova, riječi, rečenica) što razlikuje izvođenje nastave u redovnim školama, ali i usvajanju određenih vještina.

Na svaki kompjuter pohranimo igru (kviz) koji će učenici rješavati u završnom dijelu časa. Usvajanje novih znanja o nenasilnom rješavanju sukoba sastoji se od ----- slajdova i ----- slajdova za završni dio časa. Završni dio časa kreiran je kao kviz, koji će učenici samostalno rješavati.

Nenasilno rješavanje sukoba

Slika 1. prikaz slajda-Najava časa

U samom početku nastavnik će najaviti naziv nastavne jedinice koju ćemo učiti verbalno i znakovno.

Pruži ruku prijateljstva !

Slika 2. prikaz slajda-Naziv priče koju ćemo raditi danas

- Amar je odličan učenik. U školi uvijek je u središtu pažnje djevojčica. Odličan je sportaš. Spreman je uvijek pomoći drugovima i drugaricama.

Slika 3. Izgled treće strane prezentacije

- Svi ga vole, ali drug iz njegova razreda Nedim je ljubomoran na Amara. On je fizički jači od Amara. I namjerno mu se ruga.

Slika 4. Izgled četvrte strane prezentacije

- Jednog dana Nedim se je vraćao kući iz škole. Na putu je naišao na ljutitog psa koji je lajao na Nedima. Uхватила ga je strah,panika. Odjednom ugledao druga Amara koji je uzeo kamen i otjerao psa.

Slika 5. Izgled pete strane prezentacije

- Nedim je bio postićen,izvinuo se Amaru. Pružio mu ruku prijateljstva. I danas su najbolji drugovi.

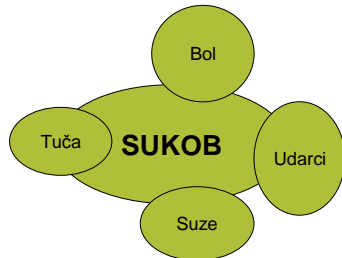
Slika 6. Izgled šeste strane prezentacije

Osim sadržajne analize priče, učenike smo pitali o njihovom mišljenju o situaciji u tekstu.

1. Kakav je Amar drug?
2. Kako se Nedim ponaša prema Amaru?
3. Kako bi se ti ponašao/la kada bi ti se dogodila ovakva situacija?
4. Koje je pozitivan lik ove priče? Zašto?

Nakon analize priče, učenici će uraditi „Oluju ideja“ na riječ sukob.

Oluja ideja na riječ sukob

Završni dio

Učenici su se trebali prisjetiti nekog sukoba u kojem su se našli te ga kratko opisati. Ako je sukob završio nasilno trebali su napisati kako su ga mogli riješiti na miran način. Učenici su za kraj časa napisali poruku.

Razgovorom možemo sve riješiti!

Mišljenje defektologa o času: Po mišljenju defektologa cilj časa je postignut. Učenici su shvatili da se sukobi ne moraju završiti tučama ili uvredljivim riječima i izjavama nego da je razgovor jedan od načina njegovog mirnog rješavanja.

ZAKLJUČAK

Nastava pomoću kompjutera kod učenika oštećenog sluha razvija različite oblike mišljenja, kao i sposobnost za korištenje različitih izvora znanja. Primjenom nastave pomoću kompjutera i uvođenjem novih informacionih tehnologija kod učenika oštećenog sluha postigli smo:

- a) zainteresovanost (učenicima nastava postaje zanimljiva);
- b) učenici bogate riječnik, usvajaju nove pojmove;
- c) usvajaju nova znanja o tehnikama nenasilnog rješavanja sukoba;
- d) razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina
- e) razvijaju pažnju, mišljenje, pamćenje.

Znanja o nenasilnom rješavanju sukoba biće trajnija i pomoći će učenicima oštećenog sluha u formiranju novih znanja o građanskom obrazovanju. Usvojena znanja moći će primjeniti u starijim razredima i u raznim životnim situacijama. U prikazu časa vidjeli smo da primjenom kompjutera u nastavi stvaramo novu, specifičnu situaciju koja će biti interesantna učenicima oštećenog sluha u usvajanju novih znanja. Nastavu pomoću kompjutera trebali bismo koristiti u obradi, ponavljanju nastavnih sadržaja iz svih nastavnih predmeta, a ne samo nastavi građanskog obrazovanja kada god to mogućnosti pružaju. Pravilnom upotrebom kompjutera u obrazovanju učenika oštećenog sluha ispunjavamo zadatke savremene metodike, didaktike, pedagogije i psihologije. Modernizacija obrazovnog procesa učenika oštećenog sluha zasnovana na primjeni kompjutera mijenja način sticanja znanja. Primjenom kompjutera u obrazovanju učenika oštećenog sluha omogućavamo učenicima da na svoj način usvoje znanja onim tempom koji im najviše odgovara i koji ih najviše motiviše. Rad ćemo završiti jednom mudrošću C. Klackhona koji kaže: "Svi ljudi su isti kao svi ljudi. Neki ljudi su kao neki ljudi. Ni jedan čovjek nije isti kao drugi čovjek".

LITERATURA

1. Čop. M., Topolovec.V. (2009). Upotreba informacijsko-komunikacijske tehnologije (ITC) u obrazovanju djece s posebnim potrebama, Informatologija. br.42, str.304-313
2. Jovanović, J. (2002). Uticaj zornih nastavnih sredstava i pomagala u nastavi biologije za učenike oštećenog sluha, Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH, Sarajevo
3. Miladinović.M. (2005). Moj drug računar, Obrazovna tehnologija, Vol.10. No.2, Novi Sad, str.385-390
4. Radić-Šestić, M., Žigić, V. (1996).Računarska tehnologija u inkluzivnom obrazovanju učenika oštećenog sluha, Savremene tendencije u surdoaudiologiji, Zbornik radova, str.47-57, Niš
5. Radić-Šestić, M., Radovanović, V., Žiga, V. (2007). Internet u nastavi za decu oštećenog sluha, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, str.543-550
6. Trachtenberg, R. (1986). Computer Applications in the Deaf Education, In: Murphy H.J.& Dunnigan, J.A. Ed. Computer Technology and Persons with Disabilities: Proceedings of the Conference, California; Northridge